Vnútorný predpis upravujúci postup prevencie a riešenia šikanovania žiakov v škole a školskom zariadení

Názov a sídlo organizácie: ZŠ s MŠ, Vavrečka 204
Poradové číslo predpisu: 3 /2018
Účinnosť vnútorného predpisu od: 14.09.2018

Riaditeľka ZŠ s MŠ, Vavrečka 204 v súlade so Smernicou č.36/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach, vydanou MŠ VVaŠ SR, vydáva túto smernicu:

Článok 1
Úvodné ustanovenia

1. Táto smernica upravuje základné znaky, formy a prejavy šikanovania detí a žiakov (ďalej len „žiak“), možnosti preventívneho pôsobenia a metódy riešenia šikanovania žiakov v nadväznosti na zodpovednosť školy a školského zariadenia podľa § 144 ods. 1 písm. o) a §153 ods. 1 zákona a na práva žiaka podľa § 144 ods. 1 písm. i) a k) školského zákona.
2. Ustanovenia tejto smernice o škole sa rovnako vzťahujú aj na školské zariadenie.
3.

Článok 2
Charakteristika šikanovania

1. Na účel tejto smernice sa šikanovaním rozumie:
   a) správanie žiaka, ktorého úmyslom je ublíženie, ohrozenie alebo zastrašovanie iného žiaka,
   b) úmyselný spravidla opakovaný útok voči žiakovi alebo skupine žiakov, ktorí sa z rôznych dôvodov nevedia alebo nemôžu účinne brániť.
2. Podstatou šikanovania je najmä:
   a) úmysel ublížiť druhému fyzicky alebo psychicky,
   b) agresia jedného žiaka alebo skupiny žiakov,
   c) prevaha agresora alebo skupiny agresorov nad obeťou.

3. Šikanovanie sa môže prejaviť:
   a) v priamej forme, najmä fyzickými útokmi, urážaním, nadávkami, posmechom, zosmiešnením, príkazmi agresora vykonať určitú vec proti vôli obete, odcudzením veci, vyhrážaním, zastrašovaním, vydieraním, zneužitím osobných údajov, fotografií, šírením nepravdivých informácií alebo kyberšikanovaním,
   b) v nepriamej forme, najmä prehliadaním, ignorovaním, zámerným vyčleňovaním z kolektívu alebo nedobrovoľným vystavovaním agresívnym situáciám.
4. Kyberšikanovanie je priama forma šikanovania, pri ktorej ide o zneužitie informačnokomunikačných technológií (najmä telefónu, tabletu, internetu a sociálnych sietí) na úmyselné ohrozenie, ublíženie alebo zastrašovanie, pričom sa často vyskytuje v spojení s inými formami šikanovania.
5. Kyberšikanovanie má najčastejšie tieto znaky:

a) sociálna prevaha alebo psychická prevaha agresora, nie je nutná fyzická prevaha
b) agresor vystupuje často anonymne,
c) útok nevyžaduje fyzický kontakt agresora a obete,
d) agresor spravidla nevidí priamu emocionálnu reakciu obete na útok s ohľadom na anonymitu a odstup, ktoré informačno-komunikačné technológie umožňujú,
e) útoky sa šíria prostredníctvom internetu podstatne rýchlejšie ako inými spôsobmi,
f) útoky sú prístupné veľkému množstvu osôb,
g) agresor je schopný uskutočniť útok z rôznych miest,
h) útoky môžu mať dlhšie trvanie v čase,
i) obeť nemusí o napadnutí dlhšiu dobu vedieť,
j) obeť nemusí byť schopná identifikovať agresora,
k) zverejnené informácie, fotografie, audiozáznamy a videozáznamy môže byť náročné odstrániť z internetu.

Článok 3

Priestupková a trestnoprávna zodpovednosť

1. Šikanovanie môže napĺňať skutkovú podstatu priestupku. Ide hlavne o priestupky (v zmysle Zákona o priestupkoch) proti:

a) občianskemu spolunažívaniu,
b) majetku.

2. Za priestupky je zodpovedný ten, kto dovŕšil 15 rokov v čase spáchania priestupku

a neprekročil 18 rokov svojho veku. Takáto osoba sa zaraďuje do skupiny mladistvých.
3. Šikanovanie žiakov môže spadať do skupiny trestných činov. Trestná zodpovednosť fyzickej osoby je v Trestnom zákone stanovená hranicou 14 rokov. Žiak, ktorý je agresorom, môže byť trestne stíhaný najmä za trestný čin:
a) ublíženia na zdraví,
b) obmedzovania osobnej slobody,
c) lúpeže,
d) vydierania,
e) hrubého nátlaku,
f) nátlaku,
g) porušovania domovej slobody,
h) sexuálneho násilia,
i) sexuálneho zneužívania,
j) krádeže,
k) neoprávneného užívania cudzej veci,
l) poškodzovania cudzej veci,
m) nebezpečného vyhrážania sa,
n) nebezpečného prenasledovania,
o) výroby detskej pornografie,
p) rozširovania detskej pornografie,
q) prechovávania detskej pornografie a účasť na detskom pornografickom predstavení,
r) ohovárania.
4. Za páchateľa trestného činu sa považuje žiak, ktorý trestný čin spáchal sám alebo so skupinou žiakov (spolupáchateľstvo).

5. Skutočnosť, že fyzická osoba nie je trestne zodpovedná z dôvodu nízkeho veku nie je prekážkou na podanie žaloby vo veci náhrady škody, ktorú žiak spôsobil na majetku alebo vo veci náhrady ujmy, ktorú žiak spôsobil na zdraví. Zákonný zástupca žiaka a žiak zodpovedajú za škodu spoločne a nerozdielne.

6. Pedagogický zamestnanec, ktorému je známy prípad šikanovania a neprijme žiadne opatrenie, neoznámi skutočnosť kompetentným osobám (čl. 4 ods. 5), môže byť trestne stíhaný.

Článok 4

Zodpovednosť školy

1. Škola zodpovedá za žiakov v čase školského vyučovania a školských akcií v súlade so školským zákonom, Dohovorom o právach dieťaťa, pracovným poriadkom a školským poriadkom školy.

2. Za povinnosť uvedenú v predchádzajúcom bode sú zodpovední všetci pedagogickí zamestnanci školy, ktorí:
    a) realizujú vyučovací proces,
    b) vykonávajú počas prestávok pedagogický dozor na chodbách a príležitostne na toaletách,
    c) vykonávajú pedagogický dozor počas školských akcií rôzneho druhu (školské výlety, exkurzie, kultúrne podujatia, športové podujatia a ďalšie školské akcie),
    d) vykonávajú dozor v školskej jedálni,
    e) vykonávajú pedagogický dozor počas záujmových útvarov.
3. V čase konania školskej akcie určenej pre verejnosť (najmä rodičovskú), sú za žiakov zodpovední predovšetkým ich zákonní zástupcovia.
4. Škola zodpovedá aj za škodu, ktorú v čase vyučovania, resp. v dobe vykonávania prechodného dohľadu spôsobí žiak, pokiaľ ten, kto je povinný vykonávať dohľad nepreukáže, že dohľad nezanedbal.
5. **Šikanovanie, resp. jeho náznaky, nesmie byť zamestnancami školy v žiadnej miere akceptované.** Pedagogický zamestnanec musí šikanovanie medzi žiakmi bez meškania riešiť a každej jeho obeti poskytnúť okamžitú pomoc. Je povinný ihneď túto skutočnosť oznámiť triednemu učiteľovi agresora i obete, koordinátorovi prevencie a vedeniu školy.

Článok 5
Účastníci prevencie šikanovania

1. Koordinátor prevencie:

a) koordinuje preventívne pôsobenie,

b) eviduje potencionálnych agresorov a obete,

c) spolupracuje s vychovávateľkou a s príslušným centrom pedagogickopsychologického poradenstva a prevencie (CPPPaP).

2. Vedenie školy:

a) dohliada na realizáciu celoškolskej stratégie proti šikanovaniu,

b) pomáha zmierňovať možné príčiny agresie,

c) spolupracuje a sprostredkúva kontakty s príslušným CPPPaP ako i ďalšími odbornými pracoviskami poradenských a preventívnych služieb.

3. Triedny učiteľ buduje triedny kolektív na báze vzájomnej dôvery medzi ním, žiakmi a zákonnými zástupcami.

4. Všetci vyučujúci sa aktívne podieľajú na nesúhlasnom postoji voči prejavom šikanovania.

5. Vychovávateľka ŠKD sleduje správanie detí v čase po vyučovaní a spolupracuje so zákonnými zástupcami.
6. Žiaci sledujú správanie v rámci triednych kolektívov a sú oboznámení so spôsobmi boja proti šikanovaniu.
7. Zákonní zástupcovia sledujú správanie svojich detí a spolupracujú s učiteľmi.

Článok 6

Prevencia šikanovania

1. Základným preventívnym opatrením našej školy je princíp: „Sme škola, kde sa šikanovanie netoleruje v žiadnych podobách!“
2. Úlohou vedenia školy, všetkých pedagogických a nepedagogických zamestnancov školy je vytvoriť pozitívnu klímu v škole, aby sa predchádzalo prejavom antisociálneho správania jednotlivcov alebo skupín žiakov.
3. Prevencia šikanovania sa zabezpečuje najmä formou:
    a) súčastí výchovnovzdelávacieho procesu vrátane pozitívneho vplyvu osobnosti pedagogického zamestnanca v rámci každodenného vyučovania, obsahového zamerania a didaktiky predmetov a prierezových tém:
        - osobný a sociálny rozvoj,
        - mediálna výchova,
        - multikultúrna výchova,
        - ochrana života a zdravia,
        - výchova a vzdelávanie k ľudským právam,
        - výchova k manželstvu a rodičovstvu,

b) súťaží, hier, prednášok alebo diskusií organizovaných školou alebo organizovaných inými relevantnými subjektmi.
4. S podstatou, formami a nebezpečnými dôsledkami šikanovania oboznamuje:
a) zamestnancov školy a zákonných zástupcov – riaditeľka školy,
b) žiakov – triedny učiteľ.
5. Riaditeľka školy pri príprave a realizácii celoškolskej stratégie najmä:
a) vytvára pozitívne prostredie v škole,
b) podporuje prosociálne správanie a vzťahy detí,
c) určuje v školskom poriadku pravidlá:
- správania sa vrátane sankcií za ich porušenie,

- používania informačno-komunikačných technológií (mobilných telefónov, tabletov, počítačov....) v priestoroch školy,

d) zabezpečuje v súlade s pracovným poriadkom školy zvýšený dozor pedagogických zamestnancov cez prestávky, pred začiatkom vyučovania, po jeho skončení a v čase mimo vyučovania, najmä v priestoroch, kde k šikanovaniu už došlo alebo by k nemu mohlo dochádzať,

e) zabezpečuje vzdelávanie pedagogických zamestnancov v oblasti prevencie šikanovania, vrátane kyberšikanovania, prostredníctvom zvyšovania digitálnej gramotnosti učiteľov,

f) zapája do prevencie šikanovania radu školy a zriaďovateľa.

Článok 7

Postup v prípade zistenia šikanovania

1. V prípade, že v priestoroch budovy školy počas školského vyučovania, v telocvični a na školských akciách sa zistí prípad šikanovania, je každý pedagogický i nepedagogický zamestnanec školy povinný postupovať nasledovne:

a) Zamestnanec, ktorý zistí šikanovanie, informuje o tejto skutočnosti triedneho učiteľa, koordinátora prevencie a riaditeľku školy.

b) Triedna učiteľka, vychovávateľka si prizve na vyšetrenie prípadu žiakov (účastníkov sporu) a zamestnanca školy, ktorý skutočnosť oznámil. O danom vyšetrení spíšu zápis (Príloha č.1), pričom tento odovzdajú v jednom vyhotovení:

- zákonnému zástupcovi obete a agresora,
- riaditeľke školy,
- jeden exemplár vložia do osobného spisu žiaka.

V zápise popíšu skutočnosť, vyjadrenia agresora a obete a navrhnú opatrenia na riešenie.

c) Triedna učiteľka agresora a obete v spolupráci s koordinátorom prevencie si pozvú na pohovor zákonných zástupcov týchto žiakov (nie v jednom termíne) a riaditeľku školy. Aj o tomto stretnutí spíšu zápis (Príloha č.2).

d) Po písomnom uzavretí celého prípadu, zvážení návrhov na opatrenia, vyjadrení agresora, obete, zákonných zástupcov týchto žiakov, riaditeľka školy rozhodne o ďalšom postupe v súlade so školským poriadkom školy, pracovným poriadkom školy, resp. Trestným zákonom a Zákonom SR o priestupkoch.

2. Nakoľko šikanovanie je závažným negatívnym spoločenským javom, celý prípad vyšetrenia šikanovania sa bude realizovať pri zachovaní dôvernosti až do vyriešenia daného prípadu. Týmto postupom nie je dotknutá informačná povinnosť školy.

3. V prípade, že tento negatívny jav zistí žiak školy, je povinný okamžite o tejto skutočnosti informovať svojho triedneho učiteľa a ten koordinátora prevencie a riaditeľku školy.

Článok 8

Metódy riešenia šikanovania

1. Na riešenie problémov týkajúcich sa šikanovania žiakov v našej škole sa budú používať nasledujúce metódy:

a) zabezpečenie bezodkladnej pomoci obetiam a ochrana obetí,

b) zabezpečenie dozoru v triede, kde sa preveruje šikanovanie,

c) vykonanie opatrenia na zabránenie možnej krivej výpovede agresora jeho izoláciou počas preverovania šikanovania,

d) preverenie šikanovania bezodkladne v čase, keď agresor nie je ešte dohodnutý na spoločnej výpovedi s obeťou, svedkami alebo inými osobami, ktoré na šikanovanie upozornili,

e) zabezpečenie aby obeť nebola konfrontovaná s agresorom,

f) zistenie vhodných svedkov a uskutočnenie individuálnych rozhovorov alebo konfrontačných rozhovorov so svedkami,

g) uchovanie dôkazov pri podozrení na kyberšikanovanie v spolupráci s koordinátorom informatizácie alebo externým expertom,

h) kontaktovanie vo vzťahu k obeti, agresorovi a svedkovi šikanovania:

- zákonných zástupcov – zabezpečí triedny učiteľ,
- osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa,
- zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu,
- zariadenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, v ktorom je žiak umiestnený,

i) kontaktovanie miestne príslušného centra,

j) použitie anonymnej dotazníkovej metódy,

k) vedenie písomných záznamov o riešení jednotlivých prípadov šikanovania,

l) zabezpečenie pri rozhovoroch prítomnosť najmenej dvoch pedagogických zamestnancov,

m) ohlásenie príslušným útvarom Policajného zboru podozrenie na spáchanie priestupku alebo trestného činu (rozhodne riaditeľka školy).

Článok 9

Opatrenia na riešenie šikanovania

Škola na riešenie problému šikanovania príjme tieto opatrenia:

1. Opatrenia na riešenie šikanovania pre obeť a jej zákonných zástupcov, osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa a zariadenie, v ktorom je obeť umiestnená na základe rozhodnutia súdu:

a) odporúčanie zákonným zástupcom vyhľadať individuálnu odbornú starostlivosť pre dieťa,

b) zabezpečenie skupinového intervenčného programu v spolupráci s centrom pre daný kolektív,

c) zaistenie bezpečia obete,

d) zabezpečenie informovania a poradenstva o šikanovaní pre zákonných zástupcov.

2. Opatrenia na riešenie šikanovania pre agresora a jeho zákonných zástupcov, osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa a zariadenie, v ktorom je agresor umiestnený na základe rozhodnutia súdu:

a) odporúčanie zákonným zástupcom agresora vyhľadať odbornú starostlivosť centra,

b) preloženie agresora do inej triedy alebo do inej výchovnej skupiny, ak je agresor schopný stále ohrozovať svoje okolie,

c) uloženie opatrenia vo výchove podľa § 58 ods. 2 a 3 školského zákona.

3. Pedagogický zamestnanec je povinný šikanovanie, alebo podozrenie zo šikanovania medzi žiakmi bezodkladne riešiť a každej jeho obeti bezodkladne poskytnúť pomoc.

Článok 10

Spolupráca školy so zákonnými zástupcami žiakov a ďalšími inštitúciami

1. Pri podozrení na šikanovanie žiaka spolupracujú riaditeľka školy, koordinátor prevencie, triedny učiteľ, ďalší pedagogickí zamestnanci s rodinou obete i agresora.

2. Pedagogickí zamestnanci dbajú pri rozhovore so zákonným zástupcom obete, agresora alebo svedka najmä na zachovanie dôvernosti informácií.

3. Riaditeľka školy môže odporučiť zákonným zástupcom umiestniť agresora na dobrovoľný diagnostický pobyt do diagnostického centra alebo do liečebno-výchovného sanatória.

4. Riaditeľka školy je povinná oznámiť orgánom činným v trestnom konaní podozrenie, že žiak sa dopustil:

a) šikanovania,

b) spáchania trestného činu alebo opakovane páchal priestupky v súvislosti so šikanovaním.

5. Riaditeľka školy je povinná orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately oznámiť:

a) podozrenie podľa odseku 4,

b) skutočnosti, ktoré ohrozujú obeť, agresora alebo svedkov,

c) opatrenia, ktoré prijal podľa článku 8 alebo 9.

Článok 11

Záverečné ustanovenia

6. Táto smernica je v súlade s pravidlami správania a konania žiakov vrátane sankcií za ich porušenie zapracovanými v školskom poriadku školy.

7. S touto smernicou budú oboznámení všetci zamestnanci základnej školy.

8. S touto smernicou budú oboznámení zákonní zástupcovia žiaka na plenárnom rodičovskom združení.

9. Táto smernica bude zverejnená na webovej stránke školy.

Príloha č.1

Zápis z vyšetrenia problému šikanovania s agresorom

Dátum: .....

Meno a priezvisko agresora: ..... Trieda: .....

Triedny učiteľ: .....

Popis skutočnosti - vyjadrenie agresora:

Návrh opatrení na riešenie:

Problém šikanovania vyšetroval: .....

Zamestnanec, ktorý skutočnosť oznámil: .....

Koordinátor prevencie:.....

Podpisy prítomných:

Zápis z vyšetrenia problému šikanovania s obeťou

Dátum: .....

Meno a priezvisko agresora: ..... Trieda: .....

Triedny učiteľ: .....

Popis skutočnosti - vyjadrenie obete:

Návrh opatrení na riešenie:

Problém šikanovania vyšetroval: .....

Zamestnanec, ktorý skutočnosť oznámil: .....

Koordinátor prevencie: .....

Podpisy prítomných:

Príloha č.2

Zápis z pohovoru so zákonnými zástupcami agresora

Dátum: .....

Meno a priezvisko zákonného zástupcu agresora: .....

Meno a priezvisko agresora: .....

Bydlisko: .....

Triedny učiteľ: .....

Popis skutočnosti:

Návrh opatrení na riešenie:

Problém šikanovania vyšetroval: .....

Riaditeľka školy: .....

Koordinátor prevencie: .....

Podpisy prítomných:

Zápis z pohovoru so zákonnými zástupcami obete šikanovania

Dátum: .....

Meno a priezvisko zákonného zástupcu obete: .....

Meno a priezvisko obete: .....

Bydlisko: .....

Triedny učiteľ: .....

Popis skutočnosti:

Návrh opatrení na riešenie:

Problém šikanovania vyšetroval: .....

Riaditeľka školy: .....

Koordinátor prevencie: .....

Podpisy prítomných: